

Studiedag EredienstCreatief “Psalm bijt Mens. Geraakt door de Psalmen in de Eredienst”

Reactie Roel Bosch

Goed dat dit thema zo aan de orde komt. Het is goed om de pijn een naam te geven! Als je er op gaat letten is het alsof het bij christelijke muziek toch altijd om lof en prijs moet gaan, om positief gestemde liederen. Het roept bij mij het lied van Drs. P. in gedachten, ‘schorseneren en prei’: *En thans, broeders en zusters Willen wij gezamenlijk zingen Dat heerlijke lied Knolraap en lof ...schorseneren en prei*, een potpourri van ellende en vrolijkheid. Deze dag helpt ons ook de ruimte voor de klacht, de ellende, het verdriet, de pijn, de zonde een plaats te geven.

Alleen: terwijl mensen hun mooie momenten, hun dank en lof, graag delen, kruipen ze bij verdriet en pijn graag in een hoekje weg. Het vergt dan ook wijsheid om te bepalen wanneer je de klaagwoorden en klachten, de boosheid en misère uit de psalmen ook expliciet leest. Bij een uitvaart is Psalm 139 vaak een mooie psalm. Maar daar is die roep om de vijanden om te brengen in veel gevallen gewoon een zin te veel.

Bosch nam de aanwezigen door een lijst van favoriete psalmen: door vrijwel alle tijden en plaatsen heen is dat dezelfde rij: 23, 42, 84, 130, 119. Daarnaast zijn een paar psalmen bekend omdat ze in het levensverhaal van Jezus zo helder te herkennen zijn: 22, 118. Maar dan heeft elke tijd ook zijn eigen toppers. In onze tijd is dat 131, die in veel bundels opeens opduikt. Een psalm van rust, een kind op schoot bij moeder. Een psalm die mensen in de drukte van het bestaan op adem laat komen.

Omgekeerd zijn er ook psalmen die vrijwel ongebruikt blijven liggen: 58, 59, 88. Ze zijn lastig, vol pijn en kwaadheid. In het klooster worden ze 's nachts gebeden; als alles stil is, en het gebed zich ook uitstrekt naar mensen in pijn en nood. Bij deze psalmen kan je de nabijheid met christenen bijvoorbeeld in Syrië wel heel sterk voelen.

Je zou kunnen proberen de psalmen te rubriceren, en dan sommige bij de klaagpsalmen plaatsen. Bosch vindt dat de psalmen zich daar eigenlijk aan onttrekken. Psalmen verbinden zo vaak verschillende elementen. Je vindt er een weg in, maar soms lijkt het wel een kronkelpad. In onze gefragmenteerde levens zijn ook de psalmen soms nét zo gefragmenteerd. De regelrechte antwoorden zul je niet vinden, maar je merkt dat je stem vertolkt wordt, dat anderen jouw emoties hier of daar al onder woorden brachten. En, vaak, meestal, dat er ook een verdere weg gewezen wordt. Voor God.

Voor kerken waar de oecumenisch-katholieke liturgie bekend is, is de klacht al aanwezig aan het begin van de dienst, in het kyrie. Niet als een verzameling krantenkoppen van de afgelopen week, maar gewoon in de soberheid van de roep om erbarmen. Daarnaast merk je hoe sommige liederen uit de liedboeken vol zitten met psalmverwijzingen, zoals die van Willem Barnard en anderen die de psalmberijming van 1967 maakten. Wie die liederen zingt zit vlak bij de bron. Als voorbeeld: Lied 670, met de regels: ‘Gods goedheid is te groot voor het geluk alleen’, is een prachtige manier om de diepte en de hoop bij elkaar te brengen. Hetzelfde geldt voor gebeden zoals we die in de traditie kennen, bijvoorbeeld in de dienstboeken – de psalmen steken her en der het hoofd op!

Hoe nu verder? Houd een plaats open voor de psalmen, zou ik zeggen. Er zijn zoveel vormen en mogelijkheden, nog nooit zijn er zoveel bij elkaar geweest als in onze oecumenische tijden. De kloostervorm, met een refrein door allen, tekst gelezen of gezongen door enkelen; de manier van psalmen met in strofen op rijm, nog steeds krachtig; de ‘short song’, de korte zangvormen die je kunt herhalen bij lezingen of gebeden; de psalmen uit de liturgische vernieuwing in de r.-k. kerk; de

antifonen die geschreven zijn bij de psalmen voor de zondag, bijv. voor Advent: 'Mijn leven til ik, God, tot U omhoog, op U vertrouwd ik.' Laten we doorgaan met zingen!

Dan merken we dat de psalmen ons helpen te 'stretchen', ons uit te rekken, naar lichaam en geest, muziek en tekst, en ons helpen te reiken naar God bij de mensen.

Psalvrooster Koningsoord

Nachtwake		Openingspsalm Zondag: 95			WEEK 1 van 2 Koningsoord		
Zo	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	
18a,1	14,2	44a,1	78a,1	58,2	3,2	1,2	
18b+c	35	44b	78b	59	7	72	
25,2	54,1	62,1	78c,2	60,1	16,1	80,1	
27,2	15,1	77,2	12,2	9,1	89a,1	85,1	
28,2	106a	139a	42	10	89b	87	
	106b,2	139b,2	43,1	145,2	89c,2	103,1	

Lauden		Openingspsalm Zondag: 67			Weekdagen: 117		
	50,2	73,2	102,1	101,1	6,2	38,1	
118,1	5,1	84,1	64,2	88,2	76,1	143,2	
Ko 104	Ko 105	Ko 106,1	Ko 107,1	Ko 108	Ko 109	Ko 110	
150	111,2	112,1	113,1	114,2	115,1	116a,1	

Terts						
119 (1)	119 (5)	119 (8)	119 (11)	119 (14)	119 (17)	119 (20)
119 (2)	119 (6)	119 (9)	119 (12)	119 (15)	119 (18)	119 (21)
	119 (7)	119 (10)	119 (13)	119 (16)	119 (19)	119 (22)

Sext						
	120,1	124,1	128,1	120,2	124,2	128,2
	121,1	125,1	129,1	121,2	125,2	129,2

Noon						
119 (3)	122,1	126,1	130,1	122,2	126,2	132,1
119 (4)	123,1	127,1	131,1	123,2	127,2	133,1

Vespers						
110,1	19,1	68a,1	46,1	137,1	22a,1	45,2
2,1	48,2	68b,2	136	141,1	22b,2	138,1
47,1	96,1	97,1	98,1	99,1	100,1	24,1